

Satsschemat som skrivutvecklande redskap – en modell för utveckling av ett bärkraftigt svenskt skriftspråk

Katarina Lundin

Språk- och litteraturcentrum, Lunds universitet. Katarina.Lundin@nordlund.lu.se

Likvärdighetsperspektivet i svensk skola innebär att också redan starka skribenter ska få hjälp att skriva (ännu) bättre texter. Ett mål för starka skribenter är att öka informationstätheten i sina texter, vilket kräver en mer komplex meningsstruktur som i sin tur resulterar i ett mer abstrakt språk.

Ett konkret tillvägagångssätt för skrivutvecklingsarbete med starka elever är att utgå från det gemensamma satsschemat. Modellen utvecklades ursprungligen för arbete med yngre eller svagare skribenter (Lundin 2015, 2017, 2019) men har genom intervjuer med yrkesverksamma svensklärare runtom i Sverige vidareutvecklats för arbete med starka skribenter (Lundin 2023). Det gemensamma satsschemat illustrerar grafiskt hur informationen i en sats är och kan vara strukturerad (efter Platzack 1987).

Arbetsättet kan illustreras med exempelmeningarna på de tre första raderna i satsschemat, som kan komprimeras till en betydligt mer informationstät text på den fjärde.

Fundament	Typplats	N1	A1	V	N2	A2
Många	kämpar	<-				för att mangroveområdena ska bevaras,
(och) många	kämpar	<-	även			för att upprätta lagar som skyddar miljön.
Denna kamp	är	<-	naturligtvis	viktig		för miljön och miljöarbetet.
Kampen för bevarandet av mangroveområdena och även för...	är	<-	naturligtvis	viktig		för miljön och miljöarbetet.

Utöver förtätad information och höjd abstraktionsnivå är informationen genom placeringen i fundamentet förskjuten till vänster i satsen. Härmed öppnas genom en form av rekursivitet på nytt möjligheten att utveckla meningen med ny information i A2: fraser och satser byggs ut såväl linjärt som hierarkiskt för att sedan komprimeras och förtätas och därmed möjliggöra att meningarna åter blir utvecklings- och byggbara.

Referenser

- Lundin, K. (2023) *Skrivutveckling med grammatiska redskap. Konkreta förslag till klassrumsarbete*. Lund: Studentlitteratur.
- Lundin, K. (2019). *Språkets byggstenar. Grammatik och textarbete för lärarstuderande F–6*. Lund: Studentlitteratur.
- Lundin, K. (2017). *Tala om språk. Grammatik för lärarstuderande*. 3:e upplagan. Lund: Studentlitteratur.
- Lundin, K. (2015). *Tala mera om språk. Textgenomlysning med grammatiska redskap*. Lund: Studentlitteratur.
- Platzack, C. (1987). Bisatser, huvudsatser och andra satser. *Grammatik på villovägar*. Red: Telemann, U. Svenska språknämnden. Almqvist & Wiksell Förlag.